

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ПІДРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ - ПІДПРИЄМЦІВ

СУХОМЛИН Юлія Володимирівна - доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

ORCID: 0000-0002-5699-6914

ХИЖНИЙ Богдан Віталійович - аспірант кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

ORCID: 0009-0002-2617-2225

УДК 343.98:343.351

DOI: <https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2026.1.35>

У статті досліджено особливості тактики проведення допиту під час розслідування підроблення документів, що подаються для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Звернуто увагу на типові труднощі, що виникають під час допиту, зокрема недостатню обізнаність слідчого у сфері бухгалтерського обліку та податкового законодавства, протидію з боку підозрюваних, конфліктний характер слідчої ситуації.

Проаналізовано тактичні прийоми допиту, зокрема логічні, психологічні та комплексні, а також особливості їх застосування залежно від поведінки допитуваного. Наголошено на доцільності залучення спеціалістів у сфері фінансів, банківської діяльності та інформаційних технологій для підвищення ефективності допиту.

Зроблено висновок, що ефективна тактика допиту сприяє отриманню повних і достовірних показань, формуванню слідчих версій та підвищенню результативності досудового розслідування у провадженнях цієї категорії.

Ключові слова: тактика допиту, слідчі (розшукові) дії, розслідування, підозрюваний, підроблення документів, державна реєстрація юридичної особи та фізичної особи – підприємця.

Постановка проблеми

Проведення допиту під час розслідування підроблення документів, що пода-

ються для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, супроводжується низкою суттєвих теоретичних і практичних проблем. Передусім це пов'язано з використанням підставних осіб (номінальних керівників і засновників), які або не володіють необхідною інформацією, або свідомо надають неправдиві показання.

Складність допиту також зумовлена латентністю організаторів злочинних схем, які дистанціюються від безпосереднього оформлення документів, а також наявністю попередньо узгодженої позиції між співучасниками. Додаткові труднощі виникають через недостатню розробленість спеціалізованих тактичних прийомів допиту з урахуванням специфіки цієї категорії кримінальних правопорушень.

У зв'язку з цим потребують наукового осмислення та вдосконалення підходи до визначення тактики допиту різних категорій осіб, подолання протидії розслідуванню та підвищення ефективності отримання достовірної доказової інформації.

Стан опрацювання

Питання тактики проведення допиту та формування криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень були предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених-криміналістів. Зокрема, вагомий внесок у розроблен-

ня загальних положень криміналістичної тактики та допиту зробили В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, Р. Л. Степанюк, В. А. Журавель, Л. Д. Удалова, Ю.М. Черноус, А. О. Антощук та інші. У їхніх працях висвітлено сутність допиту, його психологічні та тактичні засади, класифікацію тактичних прийомів, а також особливості проведення цієї слідчої (розшукової) дії в різних слідчих ситуаціях. Окремі аспекти розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, у тому числі пов'язаних із підробленням документів, досліджувалися у працях А. Ф. Волобуєва, С. С. Чернявського, В. В. Лисенка, С. С. Трача та інших науковців. У цих роботах розкрито особливості криміналістичної характеристики економічних злочинів, типові способи їх вчинення, а також окремі питання організації досудового розслідування.

Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить, що питання тактики проведення допиту саме під час розслідування підроблення документів, які подаються для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, не отримали належного комплексного дослідження. Наявні наукові праці здебільшого мають загальний характер або фрагментарно охоплювали окремі аспекти зазначеної проблематики, без урахування специфіки механізму вчинення цих кримінальних правопорушень та особливостей процесу доказування.

Метою статті є дослідження тактичних особливостей проведення допиту під час розслідування підроблення документів, що подаються для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності цієї слідчої (розшукової) дії з урахуванням типових слідчих ситуацій і форм протидії розслідуванню.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному криміналістичному аналізі тактики проведення допиту під час розслідування підроблення документів, що подаються для державної реєстрації юридич-

них осіб та фізичних осіб – підприємців, з урахуванням сучасних особливостей функціонування господарської діяльності та механізмів вчинення відповідних кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу

У відповідності до ст. 224 КПК України, допит проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати [1]. Процесуальний порядок організації та проведення допиту на стадії досудового розслідування закріплено у ст. ст. 65, 95–97, 133, 223–226, 232, 256 КПК України [1].

Допит є СРД під час якої отримується такий різновид доказів, як показання. Відповідно до ст. 95 КПК України, показання – це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження [1].

Загалом допит як СРД у кримінальних провадженнях про податкові злочини, зокрема пов'язані з ухиленням від сплати податків, значною мірою визначається таким: 1) механізм злочинної діяльності таких протиправних діянь здебільшого характеризується наявністю різних складів кримінальних правопорушень (ухилення від сплати податків, розкрадання, фіктивне підприємництво, службові зловживання, легалізація (відмивання) майна тощо). Це вимагає від слідчого комплексного підходу до організації допиту, формулювання постановочних питань з їх подальшим розв'язанням [2, с. 295].

По-друге, допитуваними, передусім, є особи, які мають спеціальну фінансово-економічну, юридичну, технічну освіту або професійну підготовку [3, с. 76; 4, с. 120]. Такі особи здебільшого мають досвід роботи в комерційних та фінансових органах, знають усі особливості й вади нормативного регулювання бухгалтерського обліку, податкової звітності, банківської справи, технологій здійснення певної фінансово-господарської діяльності, документообігу,

порядку обліку й контролю. Допитувані відразу ж помічають невідповідність слідчого, неконкретність і поверховий характер питань, що негативно позначається на ефективності допиту [4, с. 120, 2, с. 296].

По-третє, під час допитів детективу найчастіше доводиться сприймати специфічну термінологію (професійний сленг) й на жаль, не мають належного досвіду та рівня пізнань у цій галузі, що іноді позначається на якості допиту. Втрата «нитки бесіди» через часто вживані незнайомі терміни може призвести до того, що слідчий вчасно не зорієнтується в ситуації, не задасть уточнююче запитання, не зафіксує (пропустить, недооцінить) корисну інформацію, яку, можливо, не бажаючи того, розпочне надавати допитуваний [2, с. 296].

По-четверте, метою допитів на початковому етапі розслідування є з'ясування загальної схеми здійснення тієї або іншої операції, розшифровка численних документів податкового та бухгалтерського обліку, рахунків й окремих цифрових записів.

Етап підготовки допиту, на думку вчених, включає чотири взаємозалежні елементи, зокрема вивчення матеріалів кримінального провадження, постановка спеціальних питань, вивчення особи допитуваного та складання плану допиту [5, с. 38–50]. Така СРД як найбільш інформативна початкового етапу розслідування проводиться з метою отримання свідчень від підозрюваних, тобто осіб, які безпосередньо здійснили протиправні дії передбачені ст. 205-1 КК України, а також, у більшості випадках (75 %) фігурують такі категорії допитуваних: 1) засновники й керівники корпоративних підприємств; 2) головний бухгалтер; 3) представники органів державної реєстрації, державної податкової служби, державної статистики, державних цільових фондів та ін.; 4) працівники банківської установи, що відкривали й обслуговували рахунки підприємства, установи чи організації та надавали їм кредити; 5) особи, зазначені в документах, вилучених під час огляду чи обшуку, як партнери по бізнесу (договірні контрагенти); 6) інші особи, щодо яких наявна інформація про те, що вони володіють необхідними даними (коле-

ги по роботі, секретарі, оператори, інший допоміжний персонал, родичі, друзі).

З метою якісного проведення досудового розслідування, а також всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження, допит доцільно проводити вже після отримання документів, що хоча б частково свідчать про обставини вчинення кримінального правопорушення.

Проводячи допит під час досудового розслідування потрібно визначитись в якій черговості здійснювати виклик тих чи інших осіб, яким можуть бути відомі необхідні для досудового розслідування відомості.

Слідчим необхідно враховувати специфіку допитів у досліджуваній категорії кримінальних проваджень, яка полягає в тому, що:

по-перше: механізм протиправної діяльності кримінально протиправних діянь здебільшого характеризується ухиленням від сплати податків за допомогою створення СПД, а тому потребує комплексного підходу до організації допиту, формулювання постановочних питань з їх подальшим розв'язанням;

по-друге, допитуваними передусім є особи, які мають спеціальну фінансово-економічну, юридичну, технічну освіту або професійну підготовку, тобто переважно мають досвід роботи в комерційних і фінансових органах, знають особливості й недоліки нормативного регулювання бухгалтерського обліку, податкової звітності, банківської справи, технологій здійснення певної фінансово-господарської діяльності, документообігу, порядку обліку й контролю та відповідно відразу помічають невідповідність детектива, неконкретність і поверховий характер питань, що негативно позначається на ефективності допиту;

по-третє, під час допитів детективу найчастіше доводиться сприймати специфічну термінологію, за допомогою якої висловлюється більшість допитуваних (що власне й підтвердили опитані респонденти); по-четверте, метою допитів на початковому етапі розслідування є з'ясування загальної схеми ухилення від сплати податків, розшифровка численних документів подат-

кового та бухгалтерського обліку, рахунків й окремих цифрових записів; по-п'яте, ускладнення допиту виникає при одночасному опитуванні двох і більше осіб, що вимагає від детектива високого рівня організації та методичної підготовки. Результати проведеного опитування свідчать, що близько 58 % детективів та 70 % оперативних працівників відчують нестачу знань щодо особливостей податкового та бухгалтерського обліку, документообігу та чинної нормативної бази, що негативно впливає на якість і результативність слідчих (розшукових) дій.

Здійснивши на початку досудового розслідування допит свідка, який є службою особою підприємства щодо якого внесено відомості до ЄРДР у зв'язку з вчиненням ним кримінального правопорушення, та яка в подальшому може бути підозрюваним у даному кримінальному провадженні, то це, по – перше, в подальшому призведе до визнання даних показань недопустимими. По – друге, допитуваній особі можуть стати відомі факти – відомості досудового розслідування, які в подальшому нею можуть бути розголошені з метою створення перешкод у збиранні, перевірці та наданню оцінки доказам з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Також, до обставин, які можна віднести до недоцільності допиту службової особи підприємства щодо якого внесено відомості до ЄРДР є те, що в подальшому даною особою можуть бути вчинені дії направленні на знищення (пошкодження) речей і документів, які прямо або опосередковано підтверджують подію злочину, в тому числі час, місце та спосіб вчинення, а також осіб, яким відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню.

На основі проведеного аналізу матеріалів кримінальних проваджень тактичні прийоми допиту свідків класифіковано таким чином:

1) особи, яким може бути відома інформація про умови й обставини тих подій, які вони спостерігали, або умови та обставини тих дій, у яких вони брали участь (спеціаліст, який здійснив підготовку проєктів

установчих документів; нотаріус і технічні працівники нотаріальної контори; працівники органу державної реєстрації; працівники територіального органу державної податкової служби; банківські працівники, уповноважені на відкриття та обслуговування рахунків фізичних осіб тощо). Наприклад, *особа ОСОБА_3 була встановлена приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу ОСОБА_5, відповідно до вимог чинного законодавства, за паспортом громадянина України, після чого ОСОБА_3 отримав на підпис від нествановленої особи задалегідь підготовлені за наведених обставин проєкти документів щодо ТОВ «Оріджин Білд», необхідні для проведення державної реєстрації юридичної особи, а саме: акт приймання передачі частки в статутному капіталі ТОВ «Оріджин Білд», від 09 вересня 2019 року, відповідно до якого сторона 1 (ОСОБА_6) передала, а сторона 2 (ОСОБА_3) прийняла частку у статутному капіталі товариства у розмірі 10000 (десять) тисяч гривень, що складає 100% статутного капіталу товариства; рішення №09/09/19 єдиного учасника ТОВ «Оріджин Білд» від 09 вересня 2018 року, відповідно до якого єдиним учасником ТОВ «Оріджин Білд», а саме ОСОБА_3, змінено місцезнаходження товариства, затверджено статут товариства у новій редакції, звільнено ОСОБА_6 з посади директора товариства з 09 вересня 2019 року, призначено ОСОБА_3 на посаду директора товариства з 10 вересня 2019 року, уповноважено директора товариства на проведення державної реєстрації змін щодо товариства в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань; Статут ТОВ «Оріджин Білд», нова редакція, ідентифікаційний код юридичної особи 42927984, затверджений рішенням єдиного учасника ТОВ «Оріджин Білд» (рішення №09/09/19 від 09 вересня 2019 року), відповідно до п. 3.1 статті 3 якого, метою діяльності товариства є одержання прибутку, задоволення суспільних потреб в його продукції (товарах), роботах, послугах та реалізація на підставі одержаного прибутку соціально економічних інтересів учасників товариства, які містили завідомо неправдиві відомості [6];*

2) громадяни, службові особи, які зробили повідомлення і заяви, що стали при-

водом і містили підстави для початку кримінального провадження;

3) службові особи й інші працівники підприємств, установ, організацій;

4) родичі, близькі знайомі, співробітники підозрюваних.

Допит підозрюваного характеризується певними особливостями. Наприклад, *Допитана в судовому засіданні обвинувачена ОСО-БА_3 свою вину у вчиненні інкримінованих їй дій за обставин, викладених в обвинувальному акті визнала в повному обсязі. Суду надала показання про те, що перебувала у скрутному матеріальному становищі, оскільки не працювала та була вагітною третьою дитиною, тому погодилася на пропозицію свого знайомого заробити грошей. На початку лютого 2019 року, перебуваючи у приватного нотаріуса, надавши своїй паспорт та ідентифікаційних код, підписала пакет документів, на підставі яких вона стала власником та директором юридичної особи, якої не пам'ятає. Наміру здійснювати фінансово-господарську діяльність підприємством вона не мала та достовірно розуміла, що вносить неправдиві відомості в офіційні документи. За такі свої дії отримала 350 грн. від знайомого. Шкодує про вчинене.* [7].

Криміналістикою розроблено широкий спектр тактичних прийомів спрямованих на отримання правдивих та повних показань. Застосовуватися вони можуть як окремо, так і в комплексі. Ці прийоми мають тактичний, логічний, психологічний та комплексний характер. Для того, щоб вибрати з них найбільш доцільний і ефективний необхідно враховувати наявність чи відсутність у допитуваної особи злочинного досвіду, даних, що компрометують його, ставлять під сумнів добросовісність або, навпаки, свідчать про позитивні якості його особи, сумлінності, статеві, фізичні, психологічні та вікові характеристики [8, с. 177].

Однак, здебільшого допити підозрюваних проводяться за умов конфліктних ситуацій, коли допитуваний: не визнає свої участі в ухиленні від сплати податків; не заперечує участі у вчиненні підроблення документів на створення СПД, залучення осіб для реєстрації, проте наполягає, що не усвідомлював протиправного характеру своїх дій; перекладає вину на інших осіб;

відмовляється від спілкування з детективом або дає неправдиві (суперечливі) свідчення.

Як зазначає А. Ф. Волобуєв: «... найчастіше невизнання вини ні в одному із злочинів, що складають обвинувачення, поєднується з відмовою давати свідчення і брати участь в проведенні інших слідчих дій. Таку позицію обвинувачений нерідко займає не дивлячись на те, що на початковому етапі розслідування він давав показання і визнавав свою вину повністю або частково. Вже дані ним і зафіксовані показання обвинувачений заперечує, відмовляється від них і пояснює їх походження як результат погроз, обману, шантажу та інших незаконних методів слідства, які нібито застосовували оперативні працівники і слідчий. Це знаходить відбиття у численних скаргах, заявах, клопотаннях самого обвинуваченого, його захисника та родичів, що подаються в прокуратуру, органи влади і нерідко проявляються у вигляді публікацій в засобах масової інформації. Таку позицію обвинувачений займає в результаті ретельного аналізу стану розслідування, наявності доказів у слідства та можливостей їх одержання, проведеного за участю кваліфікованого адвоката. Головна мета цього полягає в тому, щоб затягнути слідство наскільки можливо, виграти час для організації протидії з використанням різноманітних засобів і підвести слідство до кардинальної зміни юридичної формули обвинувачення в бік його пом'якшення або виключення кримінальної відповідальності взагалі» [9, с. 201].

Наприклад, під час проведення допиту підозрюваного у заснуванні фіктивного підприємства, з'ясуванню підлягають питання з таких обставин: яким способом створювалось (придбавалось) фіктивне підприємство, за допомогою службових осіб яких органів; яким чином здійснювалась діяльність правопорушників з готування до вчинення злочину, маскування протиправної діяльності; чи складались фальсифіковані документи для полегшення вчинення злочинних дій; особи, причетні до створення фіктивного підприємства; мета створення фіктивного підприємства; форма вини;

зв'язок правопорушників з іншими особами; зв'язок фіктивного підприємництва з іншими злочинами; чи мало місце неодноразове і систематичне вчинення злочину; хто номінально і фактично виконував обов'язки засновників і керівників фіктивного підприємства; встановлення мотивів і характеру протиправної діяльності кожної з таких осіб; рух грошових коштів і документів; чи були в наявності у підприємства товари, які постали предметами укладених угод; які працівники перебувають у штаті підприємства, які можуть надавати послуги або виконувати роботи, що постали предметом укладених угод; наявність, місце перебування і порядок використання фальсифікованих документів, печаток, штампів, факсиміле підписів; грошових коштів в національній та іноземній валюті [10, с. 75]

Наприклад, *ОСОБА_4*, за попередньою змовою з нестановленою особою на ім'я *ОСОБА_6*, діючи з корисливих мотивів, виконавши всі перелічені вище дії, запропоновані йому нестановленою досудовим слідством особою на ім'я *ОСОБА_6*, зареєструвавши ТОВ «Ника Агротрейд» (ТОВ «Ника Трейд») (код ЄДРПОУ 43818728), реалізував свій умисел направлений на внесення в документи, які подаються відповідно до закону для проведення державної реєстрації юридичної особи завідомо неправдивих відомостей, а також умисне подання для проведення такої реєстрації документів, які містять завідомо неправдиві відомості, що надало змогу в подальшому, нестановленим особам використовувати зазначене товариство для здійснення незаконної діяльності пов'язаної з ухиленням від сплати податків.

Допитаний у судовому засіданні обвинувачений винним себе у інкримінованому йому кримінальному правопорушенні визнав повністю, фактичні обставини вчиненого підтвердив у повному обсязі. 09 вересня 2021 року між прокурором та обвинуваченим за участю захисника, в порядку, передбаченому ст. 468, 469 та 472 КПК України, укладено угоду про визнання винуватості. Згідно з даною угодою прокурор та обвинувачений дійшли згоди щодо формулювання обвинувачення, всіх істотних для даного кримінального провадження обставин та правової кваліфікації дій обвинуваченого за ч. 2 ст. 205-1 КК України. Обвинувачений, в

ході судового розгляду у повному обсязі та беззаперечно визнав свою вину у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 205-1 КК України. Також, сторонами угоди визначене узгоджене ними покарання, яке обвинувачений повинен понести за вчинене кримінальне правопорушення, а саме покарання у вигляді позбавлення волі на строк 3 (три) роки, із застосуванням ст. 75, 76 КК України [11].

Під час проведення розслідування підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців у 89 % випадках виникає потреба в проведенні одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб між будь-якими особами, які раніше були допитані: свідками, підозрюваними засновниками й організаторами, експертами (за призначенням суду для з'ясування причин розбіжності в їхніх висновках, що стосуються одного й того самого предмета чи питання дослідження) [12, с. 113].

Наведено певні властивості поведінки працівників підприємницьких структур під час допиту, що можуть перешкоджати ефективному проведенню цієї СРД, зокрема: 1) штучність формально-логічної структури показань (показання надто «сухі», мають характер навмисне офіційної бесіди, не виходять за межі задалегідь відомої слідчому інформації); 2) «відхід» від теми (допитуваний уникає дачі прямих відповідей на конкретні запитання слідчого або ухиляється від висвітлення конкретних фактів, посилаючись на свою необізнаність або безпам'ятність).

Типова тактика допиту під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності полягає в такому: 1) підготовка до допиту; 2) складання плану допиту з переліком питань, які слід з'ясувати; 3) підготовка всіх необхідних матеріалів кримінального провадження для пред'явлення допитуваному за потреби; 4) за наявності декількох підозрюваних починати допит слід із другорядних учасників кримінального правопорушення; 5) спочатку отримати показання щодо будь-яких доказів, а потім за необхідності пред'явити їх допитуваному як під-

твердження сказаного ним; б) пред'являти докази в порядку зростання, починаючи з менш значних до більш значних; 7) у разі вчинення кримінального правопорушення групою осіб виявити та використовувати під час допиту обставини, що свідчать про зіткнення інтересів членів групи (наприклад, дані про присвоєння кимось більшої частини продукції тощо).

У процесі підготовки до допиту й під час його проведення важлива допомога спеціалістів у галузі податкової звітності й бухгалтерського обліку, у сфері банківської діяльності, комп'ютерної техніки та програмного забезпечення. Зокрема, спеціаліст у галузі податкового обліку може надати консультації з приводу: а) процедури ухилення від сплати податків шляхом заснування фіктивного СПД; б) документального фіксування й обліку фінансових операцій; в) податкової звітності; г) нормативних актів; д) формулювання запитань на допиті; е) підбору необхідних для пред'явлення документів тощо.

Висновок

Таким чином, допит є найбільш інформативною СРД, яка висвітлює наявність (достатність чи не достатність) доказів у кримінальному провадженні на даному етапі. При розслідуванні кримінальних правопорушень, вчинених з використанням атрибутів підприємства, поведінка підозрюваного у ситуації невизнання вини може полягати у посиланні на ті чи інші фактори підприємницької діяльності («форс мажорні» обставини, протиправну поведінку партнерів по бізнесу тощо). За допомогою допиту не лише отримують дані про подію кримінального правопорушення та пов'язані з ним обставини, а й встановлюють факти, раніше не відомі, які перевіряють та оцінюють, формулюють нові слідчі версії.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Клименко О. В. Тактика проведення допиту під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного внаслідок ухилення від сплати податків. *Київський часопис права*. 2021. № 4. С. 294–299. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.4.45>

3. Фінансові розслідування у сфері протидії легалізації злочинних доходів в Україні : метод. рек. / С. С. Чернявський, О. Є. Користін, В. А. Некрасов та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 164 с.

4. Чернявський С. С., Користін О. Є. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : навч. посіб. К., 2010. 256 с.

5. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология: учеб. пособ. Харьков: Консул, 1999. 157 с.

6. Справа № 755/3831/21. Дніпровський районний суд м. Києва. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/755383121>

7. Справа № 752/6025/20. Голосіївський районний суд м. Києва. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. <https://reestr.court.gov.ua/Review/752602520>

8. Антощук А.О., Замула Б.А. Окремі аспекти допиту неповнолітнього підозрюваного у кримінальному провадженні. *Право та державне управління*. № 1. 2023 . С. 173–179. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.25>

9. Волобуєв А. Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва. Харків: Вид-во ун-ту внутр. справ, 2000. 336 с.

10. Важинський В. М. Кримінально-процесуальні проблеми розслідування фіктивного підприємництва: нормативно-правовий аспект. *Наше право*. № 1. 2008. С. 74–78.

11. Справа № 494/1180/21. Березівський районний суд Одеської області. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/494118021>

12. Жалдак І. А. Актуальні питання криміналістичного забезпечення проведення одночасного допиту. *Європейські перспективи*. 2013. № 3. С. 111–116.

Sukhomlyn Yu.V., Khyzhnyi B.V.
**TACTICS OF CONDUCTING
INTERROGATION DURING THE
INVESTIGATION OF FORGERY OF
DOCUMENTS SUBMITTED FOR
THE STATE REGISTRATION OF
LEGAL ENTITIES AND INDIVIDUAL
ENTREPRENEURS**

The article examines the peculiarities of interrogation tactics in the course of investigating the forgery of documents submitted for the state registration of legal entities and individual entrepreneurs. The procedural foundations for organizing and conducting interrogation as an investigative (search) action are analyzed; its place within the system of evidence and its significance for establishing the circumstances of a criminal offense are determined. It is substantiated that interrogation serves as one of the most informative sources of evidentiary information, in particular testimonies of suspects, witnesses, and other participants in criminal proceedings.

The specific features of interrogation within this category of criminal proceedings are identified, *обумовлені* the complexity of the mechanism of unlawful activity, the presence of specialized knowledge among interviewed persons, the use of professional terminology, as well as the necessity to analyze a significant volume of financial and economic documentation. Attention is paid to typical difficulties arising during

interrogation, including insufficient awareness of investigators in the field of accounting and tax legislation, resistance by suspects, and the conflict nature of the investigative situation.

Particular attention is given to the stage of preparation for interrogation, which includes the study of case materials, analysis of the interviewee's personality, formulation of questions, and preparation of an interrogation plan. The categories of persons subject to interrogation are systematized, and their role in establishing the truth in criminal proceedings is characterized. Tactical methods of interrogation, including logical, psychological, and *комплексні* techniques, as well as the peculiarities of their application depending on the behavior of the interviewee, are analyzed.

The expediency of involving specialists in the fields of finance, banking, and information technologies in order to increase the effectiveness of interrogation is emphasized. The significance of simultaneous interrogation and the conditions for its conduct are outlined. It is concluded that effective interrogation tactics facilitate obtaining complete and reliable testimonies, the formation of investigative versions, and the enhancement of the overall effectiveness of pre-trial investigation in this category of criminal proceedings.

Keywords: interrogation tactics, investigative (search) actions, investigation, suspect, document forgery, state registration of legal entities and individual entrepreneurs.